

Poznać przeszłość 4

Plan wynikowy do historii dla klasy 4 liceum i technikum (poziom podstawowy)

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
Rozdział I II wojna światowa			
1. Kampania polska	<ul style="list-style-type: none"> • W przededniu wojny • Niemiecka napaść na Polskę • Przeciwno Blitzkriegowi • Sowiecka napaść na Polskę • Ostatnie punkty oporu • Pierwsze zbrodnie hitlerowskie • Ocena wojny obronnej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Blitzkrieg (wojna błyskawiczna)</i>, <i>Schleswig-Holstein</i>, <i>bitwa graniczna</i>, <i>dziwna wojna</i>, „<i>polskie Termopile</i>” – omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego – wymienia wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 17 września 1939 r., 6 października 1939 r. – opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy, w tym: Westerplatte, Poczty Polskiej, Mokrej, Wizny, bitwy nad Bzurą, Warszawy, Kocka, i wskazuje te miejsca na mapie – podaje przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, m.in. w Wieluniu, Bydgoszczy, okolicach Wejherowa – charakteryzuje wkroczenie wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop-Mołotow oraz przykłady współpracy niemiecko-sowieckiej – opisuje główne etapy kampanii polskiej – omawia decyzje polityczne władz II Rzeczypospolitej na tle wydarzeń militarnych podczas kampanii polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>provokacja gliwicka</i>, „<i>Fall Weiss</i>”, <i>Luftwaffe</i>, <i>Einsatzgruppen (Grupy Specjalne)</i>, <i>przedmoście rumuńskie</i> – omawia działalność postaci: Henryka Sucharskiego i Franciszka Dąbrowskiego, Tadeusza Kutrzeby, Władysława Bortnowskiego, Władysława Raginisa, Władysława Langnera, Józefa Unruga, Stanisława Dąbka, Franciszka Kleeberga, Juliusza Rómmla – wymienia wydarzenia związane z datami: 1–3 września 1939 r., 3 września 1939 r., 9 września 1939 r., 12 września 1939 r., 28 września 1939 r., 2 października 1939 r. – przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. – porównuje potencjał militarny stron konfliktu – prezentuje założenia polityki Wielkiej Brytanii i Francji wobec konfliktu polsko-niemieckiego

		– wyjaśnia przyczyny przegranej Polski w wojnie we wrześniu 1939 r.	
2. Hitler i Stalin dzielą Europę	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca ZSRS i III Rzeszy • Sowieckie podboje • Podbój Danii i Norwegii przez Niemcy • Podbój Belgii, Holandii i Francji • Przeciwno Wielkiej Brytanii • Wojna na Bałkanach 	<p>– stosuje pojęcia: <i>pakt Ribbentrop–Mołotow, wojna zimowa, republiki bałtyckie, kolaboracja, państwo Vichy, Komitet Wolnej Francji, RAF, bitwa o Anglię</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego, Philippe’a Pétaina, Winstona Churchilla, Josipa Broza-Tito, Charles’a de Gaulle’a</p> <p>– charakteryzuje cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 oraz przykłady ich współpracy</p> <p>– wskazuje na mapie: kierunki agresji sowieckiej, niemieckiej i włoskiej oraz obszary okupowane przez agresorów</p> <p>– omawia wydarzenia związane z agresją sowiecką i niemiecką z: listopada 1939 r. marca 1940 r., maja 1940 r., lipca–października 1940 r.</p> <p>– przedstawia główne przyczyny klęski Francji w 1940 r.</p> <p>– wymienia sojuszników III Rzeszy, którzy przystąpili do współpracy w latach 1939–1941</p> <p>– wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Wielkiej Brytanii i jej sojuszników w bitwie o Anglię</p>	<p>– stosuje pojęcia: „<i>Fall Gelb</i>”, <i>operacja „Lew morski”</i>, <i>linia Mannerheima, Linia Maginota</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Carla Gustafa Mannerheima, Vidkuna Quislinga, Hermanna Göringa, Ante Pavelicia, Léona Degrelle</p> <p>– omawia wydarzenia związane z datami: 12 marca 1940 r., 9 kwietnia 1940 r., 10 maja 1940 r., 22 czerwca 1940 r., 28 października 1940 r., 6 kwietnia 1941 r.–1 czerwca 1941 r., 10 kwietnia 1941 r.</p> <p>– szczegółowo opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941, wskazując zmiany na mapie politycznej</p> <p>– omawia sposób przejęcia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r.</p> <p>– wyjaśnia znaczenie zawarcia zawieszenia broni w Compiègne w czerwcu 1940 r.</p> <p>– charakteryzuje sytuację na Bałkanach w 1941 r.</p> <p>– opisuje przebieg bitwy o Anglię, uwzględniając uzbrojenie obu stron konfliktu oraz sytuację ludności cywilnej Wielkiej Brytanii</p>
3. Wojna na froncie wschodnim	<ul style="list-style-type: none"> • Napaść Niemiec na ZSRS • Bitwa pod Moskwą • Niemcy i podbita ludność • Wspólnie przeciw Hitlerowi • Bitwa o Stalingrad 	<p>– stosuje pojęcia: <i>plan „Barbarossa”, wielka wojna ojczyźniana, Lend-Lease Act, koalicja antyhitlerowska</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Georgija Żukowa</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: marzec 1941 r., 22 czerwca 1941 r., 12 lipca 1941 r., luty 1943 r., lipiec 1943 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Lebensraum (‘przestrzeń życiowa’)</i>, <i>blokada Leningradu, „droga życia”</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Friedricha von Paulusa, Stepana Bandery</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 6 grudnia 1941 r., listopad 1942 r., wrzesień 1941 r. styczeń 1944 r.</p> <p>– omawia znaczenie klęski stalingradzkiej dla Niemiec</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - opisuje przebieg wojny i analizuje przyczyny klęski niemieckiego Blitzkriegu w ZSRS - wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny na froncie wschodnim: Leningrad, Moskwa, Stalingrad, - charakteryzuje przyczyny nawiązania współpracy Wielkiej Brytanii i ZSRS oraz USA - ocenia znaczenie pomocy w ramach Lend-Lease Act dla wyniku wojny na froncie wschodnim - omawia stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców, podaje przykłady podjęcia współpracy z Niemcami i wyjaśnia ich przyczyny - przedstawia politykę III Rzeszy wobec ludności cywilnej ZSRS i wobec jeńców 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje potencjał wojenny stron konfliktu, ich taktykę oraz uzbrojenie
4. Polityka Niemiec w okupowanej Europie	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja ludności okupowanych krajów • Postawy ludności i władz krajów okupowanych • Ruch oporu i partyzantka w krajach europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>pakt trzech, polityka rasowa, przestrzeń życiowa, Generalny Plan Wschodni, ruch oporu, podludzie, nadludzie, partyzantka</i> - omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Charles'a de Gaulle'a, Philippe'a Pétaina - wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Résistance, Rote Kapelle, polityka „piernika i pejczya”</i> - charakteryzuje zróżnicowanie polityki niemieckiej na terenach okupowanych - omawia postawy ludności okupowanej Europy
5. Holokaust	<ul style="list-style-type: none"> • Separacja ludności żydowskiej • W stronę zagłady • Zagłada Żydów • Powstanie w getcie • Postawy wobec Holokaustu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>gwiazda Dawida, Żydowska Organizacja Bojowa, medal „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”, getto</i> - omawia działalność postaci: Adolfa Eichmanna, Heinricha Himmlera, Reinharda Heydricha, Mordechaja Anielewicza, Marka Edelmana, Jana Karskiego, Witolda Pileckiego, Janusza Korczaka, rodziny Ulmów, Ireny Sendlerowej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Szoah, „Żegota”, Żydowski Związek Wojskowy, Endlösung ('ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej')</i> - omawia działalność postaci: Juliusza Grobelnego, Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Wandy Krahelskiej, Matyldy Getter, Adama Sapiehy, Jana i Antoniny Żabińskich, Jurgena Stroppa

		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia założenia i metody polityki hitlerowskiej wobec Żydów oraz etapy i metody jej realizacji (od dyskryminacji do zagłady) - wymienia wydarzenia związane z datami: 20 stycznia 1942 r., kwiecień 1943 r. - przedstawia sposób organizacji i cel działania sieci obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady, wyjaśnia różnice pomiędzy nimi, rozpoznaje główne miejsca eksterminacji (Auschwitz-Birkenau, Sobibór, Treblinka, Bełżec) - omawia bilans Holokaustu - przedstawia formy pomocy Żydom niesione przez ludność krajów okupowanych 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia miejsca eksterminacji: Chełmno nad Nerem, Babi Jar, Jedwabne, Ponary
6. Wojna poza Europą	<ul style="list-style-type: none"> • Początek walk w Afryce • Zakończenie walk w Afryce • Wojna na morzach i oceanach • Atak na Pearl Harbor • Ofensywa japońska w Azji • Wojna na Pacyfiku 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>wojna na Pacyfiku</i>, <i>wilcze stada</i>, <i>U-Boot</i>, <i>Pearl Harbor</i>, <i>lotniskowiec</i> - omawia działalność postaci: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Franklina Delano Roosevelta - wymienia wydarzenia związane z datami: 7 grudnia 1941 r., 4-7 czerwca 1942 r., październik-listopad 1942 r. - wymienia cele strategiczne państw Osi w walkach poza Europą - omawia przebieg wojny w Afryce w latach 1941-43, wskazuje na przyczyny zwycięstwa aliantów - przedstawia specyfikę wojny na Pacyfiku i wymienia przełomowe starcia zbrojne na tym obszarze podczas II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>operacja „Torch”</i>, <i>operacja</i>, <i>Kriegsmarine</i>, <i>U-Boot</i>, <i>Royal Navy</i> - omawia działalność postaci: Bernarda Montgomery’ego, Erwina Rommla, Karla Dönitza, Isoroku Yamamoto - wymienia wydarzenia związane z datami: 13 września 1940 r., grudzień 1940 r., listopad 1941 r., sierpień 1942 r., luty 1943 r., październik-listopad 1942 r., 13 maja 1943 r. - szczegółowo omawia przebieg walk w Afryce i Azji - opisuje uzbrojenie stron konfliktu

7. Droga do zwycięstwa	<ul style="list-style-type: none"> • Początki Wielkiej Koalicji • Wojna pancerna • Bitwa na Łuku Kurskim • Desant na Sycylię i Włochy • Konferencje Wielkiej Trójki • Lądowanie w Normandii i otwarcie drugiego frontu 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Karta atlantycka, Wielka Trójka, D-Day, Wielka Koalicja</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Dwighta Eisenhowera</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 14 sierpnia 1941 r., 28 listopada–1 grudnia 1943 r., 4–11 lutego 1945 r., 6 czerwca 1944 r.</p> <p>– wyjaśnia genezę powstania Wielkiej Koalicji oraz omawia znaczenie zasad sformułowanych w Karcie atlantyckiej</p> <p>– przedstawia znaczenie wydarzeń: bitwy na Łuku Kurskim, kapitulacji Włoch, bitwy o Monte Cassino oraz powstania drugiego frontu w Normandii</p> <p>– omawia znaczenie konferencji w Teheranie</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>operacja „Overlord”, operacja „Market Garden”, operacja „Cytadela”, Włoska Republika Socjalna</i></p> <p>– omawia działalność postaci: George’a Pattona, Douglasa MacArthura, Pietra Badoglio</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 14 stycznia 1943 r., 10 lipca 1943 r., 19 sierpnia 1943 r., 8 września 1943 r., 23/24 czerwca 1944 r., październik 1944 r.</p> <p>– podaje główne założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej</p> <p>– opisuje strategię oraz uzbrojenie stron konfliktu</p>
8. Koniec II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> • Wyzwolenie Europy Środkowo-Wschodniej • Konferencja w Jałcie • Zajęcie Niemiec i Austrii • Konferencja w Poczdamie • Zakończenie walk na Pacyfiku 	<p>– stosuje pojęcia: <i>porządek jałtański, naloty dywanowe, taktyka „żabich skoków”, atak atomowy</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana, Clementa Attlee</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 22 czerwca 1944 r., 24 kwietnia 1945 r., 8 maja 1945 r. 6 i 9 sierpnia 1945 r.</p> <p>– omawia znaczenie operacji „Bagration”</p> <p>– przedstawia ustalenia oraz znaczenie konferencji Wielkiej Trójki w Jałcie oraz Poczdamie</p> <p>– omawia przebieg działań wojennych w Europie i na Dalekim Wschodzie w 1945 r.</p> <p>– opisuje okoliczności i skutki wynalezienia oraz pierwszego użycia broni atomowej</p> <p>– wyjaśnia znaczenie udziału Wojska Polskiego w operacji berlińskiej 1945 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>projekt „Manhattan”, kamikadze</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Dwighta Eisenhowera, George’a Pattona, Douglasa MacArthura, Alfreda Jodla, Wilhelma Keitla, Hirohito</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 14 stycznia 1943 r., 10 lipca 1943 r., 19 sierpnia 1943 r., 8 września 1943 r., 23/24 czerwca 1944 r., październik 1944 r., 12 stycznia 1945 r., 16 kwietnia 1945 r.</p> <p>– przedstawia okoliczności zamachu na Hitlera</p>

Rozdział II Polacy podczas II wojny światowej			
1. Polska pod okupacją	<ul style="list-style-type: none"> • Podział ziem polskich w 1939 r. • Wyniszczenie polskich elit • Polityka III Rzeszy wobec Polaków • Niemieckie zbrodnie w Polsce • Polityka ZSRS wobec Polaków • Deportacje w głąb ZSRS • Zbrodnia katyńska • Wobec sowieckiej okupacji 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Generalne Gubernatorstwo, łapanka, Volkslista, kontyngent, „gadzinówka”, deportacja, akcja AB, sowietyzacja</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Maksymiliana Marii Kolbego, Hansa Franka, Wandy Wasilewskiej</p> <p>– omawia i wskazuje na mapie podział ziem polskich okupowanych przez ZSRS i III Rzeszę oraz zmiany wprowadzone po 1941 r.</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: kwiecień–maj 1940 r., maj–czerwiec 1940 r.</p> <p>– podaje przykłady zbrodni niemieckich dokonanych na ludności polskiej</p> <p>– omawia przebieg deportacji Polaków z Kresów Wschodnich w głąb ZSRS</p> <p>– charakteryzuje przebieg oraz znaczenie zbrodni katyńskiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Sonderaktion „Krakau”, „granatowa policja”, paszportyzacja</i></p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: październik 1939 r., 1–2 listopada 1939 r., 5 marca 1940 r., marzec 1941 r.</p> <p>– wyjaśnia rolę okupantów w zaognianiu trudnych relacji polsko-litewskich i polsko-ukraińskich</p> <p>– wskazuje grupy społeczne najbardziej narażone na prześladowania niemieckie i sowieckie</p>
2. Polskie władze na uchodźstwie	<ul style="list-style-type: none"> • Polski rząd na uchodźstwie • Polskie siły zbrojne na Zachodzie • Układ Sikorski–Majski 	<p>– stosuje pojęcia: <i>rząd emigracyjny, układ Sikorski–Majski, armia Andersa, katastrofa gibraltarska</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa</p>	<p>– stosuje pojęcie: <i>Rada Narodowa RP</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta i Władysława Gomułki, Kazimierza Sosnkowskiego, Cyryła Ratajskiego, Pawła Findera, Marcellego Nowotki</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Zerwanie stosunków polsko-sowieckich • Katastrofa gibraltarska • Polskie władze w ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wydarzenia związane z datami: 30 września 1939 r., 30 lipca 1941 r., 14 lutego 1942 r., 25 kwietnia 1943 r., 4 lipca 1943 r. - przedstawia okoliczności utworzenia polskiego rządu emigracyjnego (w tym umowę paryską oraz antysanacyjny charakter rządu) - omawia założenia układu Sikorski-Majski - opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii gen. Władysława Andersa - wyjaśnia okoliczności zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem - ocenia znaczenie śmierci gen. Władysława Sikorskiego 	<p>13 listopada 1939 r., marzec 1943 r., 13 kwietnia 1943 r., 30 czerwca 1943 r., 31 grudnia 1943 r./ 1 stycznia 1944 r., styczeń 1944 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia tworzące się w ZSRS i w kraju ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych (od powstania PPR do utworzenia KRN) - charakteryzuje postawę Wielkiej Trójki wobec ZSRS
3. Polskie Państwo Podziemne	<ul style="list-style-type: none"> • Struktury Polskiego Państwa Podziemnego • Konspiracja wojskowa – Armia Krajowa • Działalność Polskiego Podziemia • Konspiracja cywilna • Pozostałe podziemne organizacje zbrojne • Rzeź wołyńska • Akcja „Burza” 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Polskie Państwo Podziemne, cichociemni, Delegat Rządu RP na Kraj, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, partyzantka, sabotaż, dywersja, rzeź wołyńska, „krwawa niedziela”, tajne komplety</i> - omawia działalność postaci: Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Jana Karskiego, Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Augusta Emila Fieldorfa - wymienia konspiracyjne struktury wojskowe (SZP, ZWZ, AK, Bataliony Chłopskie) - opisuje najważniejsze akcje ZWZ-AK - wymienia wydarzenia związane z datami: 27 września 1939 r., 14 lutego 1942 r. - przedstawia genezę i przebieg rzezi wołyńskiej - omawia cele i przebieg akcji „Burza” 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>BIP, Związek Odwetu, organizacja „Wachlarz”, Kedyw, Rada Jedności Narodowej, Narodowa Organizacja Wojskowa, Gwardia Ludowa, WRN</i> - omawia działalność postaci: Cyryla Ratajskiego, Zygmunta Berlinga, Bolesława Bieruta, Franza Kutschery - wymienia wydarzenia związane z datami: 11 lipca 1943 r., 9 stycznia 1944 r., 26 marca 1943 r., 30 czerwca 1943 r., 1 lutego 1944 r.

<p>4. Powstanie warszawskie i rok 1945</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny wybuchu powstania • Przebieg walk powstańczych • Zachodni alianci wobec powstania • Upadek powstania • Znaczenie powstania warszawskiego • Nowe rządy w Polsce • Walki na ziemiach polskich 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Manifest PKWN, akcja „Burza”, godzina „W”, Rząd Tymczasowy</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Antoniego Chruściela</p> <p>– omawia przyczyny decyzji o wybuchu powstania w Warszawie, uwzględniając sytuację na froncie i w okupowanej Polsce</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1944 r., 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r.</p> <p>– prezentuje polskie organizacje partyzanckie, uwzględniając ich stosunek do rządu na uchodźstwie</p> <p>– prezentuje postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego</p> <p>– opisuje przebieg walk oraz bilans powstania warszawskiego</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>RONA</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego, Ludwiga Fischera, Oskara Dirlewangera, Mieczysława Kamińskiego, Edwarda Osóbki-Morawskiego</p> <p>– ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną</p> <p>– charakteryzuje przebieg walk na ziemiach polskich w 1945 r.</p> <p>– omawia sposób funkcjonowania Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wymienia najważniejsze akcje oddziałów polskiego podziemia</p>
<p>5. Polacy na frontach II wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki Polskich Sił Zbrojnych • Polskie lotnictwo w Anglii • Walki w Afryce • Udział w wyzwolaniu Włoch i krajów Europy zachodniej • Formacje zbrojne u boku ZSRS 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, Armia Polska w ZSRS, Wojsko Polskie w ZSRS, Enigma, „szczury Tobruku”</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa, Mariana Rejewskiego, Henryka Żygalskiego oraz Jerzego Różyckiego, Stanisława Maczka</p> <p>– omawia wydarzenia związane z datami: 18 maja 1944 r.</p> <p>– podaje miejsca oraz formacje biorące udział w najważniejszych bitwach II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem) oraz wskazuje miejsca na mapie</p>	<p>– omawia działalność postaci: Władysława Kopańskiego, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga, Michała Żymierskiego ps. Rola, Karola Świerczewskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: styczeń 1940 r., maj 1940 r., sierpień 1940 r., sierpień–wrzesień 1940 r., 1942 r., październik 1943 r., wrzesień 1944 r., 21 kwietnia 1945 r., 5 maja 1945 r.</p> <p>– opisuje dokonania polskich pilotów podczas II wojny światowej oraz losy polskiej floty wojennej</p>

Rozdział III
Świat po II wojnie światowej

1. Odbudowa powojennego świata	<ul style="list-style-type: none"> • Bilans strat wojennych • Budowa nowego porządku światowego • Powstanie ONZ • Okupacja Niemiec i Austrii • Doktryna Trumana i plan Marshalla • Komunizm w Europie 	<p>– stosuje pojęcia: <i>układ dwubiegunowy, supermocarstwo, zasada 4D, proces norymberski, doktryna Trumana, plan Marshalla</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Harry’ego Trumana, George’a Marshalla</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1944–1948, 26 czerwca 1945 r., 17 lipca–2 sierpnia 1945 r., marzec 1947 r.</p> <p>– przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń materialnych</p> <p>– wymienia najważniejsze postanowienia konferencji w Poczdamie</p> <p>– charakteryzuje przyczyny wzrostu znaczenia ZSRS oraz USA</p> <p>– opisuje genezę, cele oraz strukturę ONZ</p> <p>– omawia politykę mocarstw wobec okupowanych Niemiec i Austrii</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>taktyka salami, Kominform</i></p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 25 kwietnia 1945 r., 20 listopada 1945 r. –1 października 1946 r., czerwiec 1947 r., 27 września 1947 r.</p> <p>– wyjaśnia przyczyny spadku wpływów Wielkiej Brytanii i Francji</p> <p>– przedstawia przejawy wzrostu znaczenia komunizmu w Europie</p> <p>– opisuje znaczenie doktryny Trumana oraz planu Marshalla dla procesu integracji europejskiej</p> <p>– przedstawia przebieg i wynik wojny domowej w Grecji</p>
2. Żelazna kurtyna	<ul style="list-style-type: none"> • Podzielona Europa • Ku zjednoczonej Europie • Stalinizm w państwach bloku wschodniego • Powojenne Niemcy i Austria 	<p>– stosuje pojęcia: <i>żelazna kurtyna, zimna wojna, strefy okupacyjne, Bizonia, Trizonia, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny, NRD, RFN, NATO, Układ Warszawski, EWWiS, Benelux</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Konrada Adenauera, Nikity Chruszczowa, Roberta Schumana</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 5 marca 1946 r., czerwiec 1948 r.–maj 1949 r., 4</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>powstanie berlińskie, tajny referat, Rada Europy</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Wilhelma Piecka, Waltera Ulbrichta, Janosa Kadara, Imre Nagya, Alcide de Gasperiego, Józsefa Mindszentyego, Ławrientija Berii, Pála Malétera</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 20 września 1949 r., 7 października 1949 r., 16 czerwca 1953 r., 23 października–4 listopada 1956 r.</p> <p>– podaje przyczyny powstania berlińskiego z 1953 r.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie RFN i NRD • Śmierć Stalina i destalinizacja • Powstanie węgierskie 	<p>kwietnia 1949 r., 23 lipca 1952 r., 5 marca 1953 r., 14 maja 1955 r., luty 1956 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje różnice w podejściu mocarstw do kwestii niemieckiej - przedstawia przebieg i rezultat sowieckiej blokady Berlina - wyjaśnia genezę powstania dwóch państw niemieckich - omawia genezę powstania NATO oraz podaje nazwy najważniejszych państw, które przystąpiły do NATO oraz Układu Warszawskiego - omawia znaczenie tajnego referatu Chruszczowa - podaje przyczyny wystąpień na Węgrzech w 1956 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przebieg integracji europejskiej w latach 50. XX w. - charakteryzuje cechy stalinizmu w państwach Europy Środkowo-Wschodniej - opisuje przebieg i skutki wydarzeń na Węgrzech w 1956 r. - omawia formy kultu jednostki w krajach komunistycznych
<p>3. Azja w czasach dekolonizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Walka o niepodległość Indii • Chińska Republika Ludowa • Chiny w czasach Mao Zedonga • Wojna w Korei • Wyzwolenie Indochin i Indonezji 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>taktyka biernego oporu, Wielki Skok, rewolucja kulturalna, czerwona książeczka</i> - omawia działalność postaci: Mahatmy Gandhiego, Mao Zedonga, Ho Chi Minha, Czang Kaj-szeka - wymienia wydarzenia związane z latami: 1947 r., 1949 r., 1950-1953 - wskazuje na mapie: Indie, Pakistan, Chiny, Tajwan, Japonię, Koreę Północną i Południową, Wietnam - opisuje przebieg walki o niepodległość Indii - opisuje przemiany w Chinach w latach 40. XX w. - przedstawia postulaty, przebieg i skutek Wielkiego Skoku i rewolucji kulturalnej w Chinach - wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Kuomintang, Czerwona Gwardia, hunwejbini, Czerwoni Khmerzy</i> - omawia działalność postaci: Douglasa MacArthura, Kim Ir Sena, Denga Xiaopinga - wymienia wydarzenia związane z latami: 1954 r., 1955-1975, 1971 - wskazuje na mapie: Laos, Kambodżę, Kaszmir - opisuje proces dekolonizacji Azji oraz ocenia jego następstwa - podaje przykłady państw Dalekiego Wschodu współpracujących z USA - charakteryzuje komunistyczne reżimy w Chinach, Korei Północnej, Wietnamie i Kambodży, uwzględniając szczególnie stosunek władzy do jednostki - przedstawia przykłady konfliktów postkolonialnych w Azji

<p>4. Bliski Wschód i Afryka po II wojnie światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie Izraela • Kryzys sueski • Od wojny sześciodniowej do kryzysu paliwowego • Rewolucja islamska w Iranie • Dekolonizacja w Afryce • Konflikty okresu dekolonizacji • Państwa Trzeciego Świata 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Bliski Wschód, syjonizm, kryzys sueski, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Rok Afryki, apartheid, państwa Trzeciego Świata</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Dawida Ben Guriona, Jasera Arafata, Saddama Husajna, Nelsona Mandeli</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z latami: 1948 r., 1956 r., 1967 r., 1973 r.</p> <p>– wskazuje na mapie: Izrael, Egipt, Iran, Irak, Kanał Sueski, Jerozolimę</p> <p>– charakteryzuje konflikt izraelsko-palestyński, dostrzegając rolę światowych mocarstw w konflikcie na Bliskim Wschodzie</p> <p>– omawia przyczyny i skutki dekolonizacji Afryki</p> <p>– opisuje znaczenie rewolucji islamskiej w Iranie</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>bantustan, OJA, Ruch Państw Niezaangażowanych, harkisi, kibuc, ajatollah</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Gamala Abdela Namera, ajatollaha Ruhollaha Chomejniego, Frederika de Klerka, Patrice’a Lumumby</p> <p>– wskazuje na mapie: półwysep Synaj, Zachodni Brzeg Jordanu, wzgórze Golan, Kuwejt, Jerozolimę, Tel Awiw, Biafrę, Katangę</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 14 maja 1948 r., 1954 r., 1979 r., 1980–1988, 1990–1991</p> <p>– opisuje przebieg konfliktu izraelsko-palestyńskiego w latach 1948–1973</p> <p>– opisuje przebieg dekolonizacji Afryki, charakteryzuje nowe zależności postkolonialne i problemy nowych państw</p>
<p>5. Konflikty okresu zimnej wojny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rewolucja kubańska • Kryzys kubański • Konflikty w Ameryce Południowej i Środkowej • Wojna w Wietnamie • Praska Wiosna 	<p>– stosuje pojęcia: <i>kryzys kubański, Praska Wiosna, doktryna Breżniewa, gorąca linia, mur berliński</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Fidela Castro, Leonida Breżniewa, Johna F. Kennedy’ego</p> <p>– opisuje przyczyny i przebieg kryzysu kubańskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny i przebieg Praskiej Wiosny</p> <p>– omawia wydarzenia związane z datami: 1959 r., 1961 r., 1968 r.</p> <p>– podaje przykłady dziedzin i miejsc rywalizacji pomiędzy ZSRS a USA</p> <p>– opisuje przyczyny, przebieg i skutki Praskiej Wiosny</p> <p>– omawia przebieg rywalizacji amerykańsko-sowieckiej w dziedzinie podboju kosmosu</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>„socjalizm z ludzką twarzą”, operacja „Dunaj”, Vietcong</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Alexandra Dubčeka, Augusto Pinocheta, Daniela Ortegi, Salvadora Allende, Gustáva Husáka, Ryszarda Siwca, Ernesto Che Guevary</p> <p>– charakteryzuje przyczyny i przebieg wojny w Wietnamie</p> <p>– omawia okoliczności przejęcia władzy przez Pinocheta</p> <p>– omawia wydarzenia związane z datami: 12 kwietnia 1961 r., 17 kwietnia 1961 r., 1975 r.</p>

<p>6. Przemiany w powojennym świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki integracji europejskiej • Walka z rasizmem w USA • Kultura w latach 1945–1968 • Rewolucja obyczajowa lat 60. • Subkultury i ruchy kontestatorskie • Sobór watykański II 	<p>– stosuje pojęcia: <i>traktaty rzymskie, EWG, Euratom, rewolucja seksualna, feminizm, dzieci kwiaty, ruch hipisowski, pacyfizm, ruchy kontestatorskie, punk, nauka społeczna Kościoła katolickiego, segregacja rasowa</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Johna F. Kennedy’ego, Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z latami: 1962–1965, 1964 r., maj 1968 r.</p> <p>– omawia przyczyny i początki procesu integracji europejskiej</p> <p>– przedstawia główne przyczyny pojawienia się nowych tendencji w kulturze w latach 60. XX w.</p> <p>– prezentuje poglądy ruchu feministycznego w drugiej połowie XX w.</p> <p>– opisuje walkę o równouprawnienie ludności czarnoskórej w USA</p> <p>– podaje główne założenia przyjęte na soborze watykańskim II</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Euratom, EFTA, egzystencjalizm, teatr absurdu, festiwal Woodstock, Czarne Pantery</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Betty Friedan, Malcolma X, Rosy Parks</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: grudzień 1965 r., 15–18 sierpnia 1969 r.</p> <p>– podaje przykłady dotyczące kultury lat 60.: Elvise Presleya, Marilyn Monroe, Brigitte Bardot, Jamesa Deana, Marlona Brando</p> <p>– wyjaśnia genezę terroru środowisk skrajnie lewicowych</p> <p>– określa znaczenie festiwalu w Woodstock</p> <p>– ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego II</p> <p>– ocenia znaczenie zamachu na prezydenta USA J. F. Keneddy’ego</p>
<p>Rozdział IV Polska i Polacy po II wojnie światowej</p>			
<p>1. Początki władzy komunistów w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Manifest PKWN i Polska lubelska • Walka z Podziemiem • Nowy rząd i referendum • Wybory do sejmu 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Manifest PKWN, TRJN, proces szesnastu, żołnierze niezłomni, kwatera na Łączce, PSL, referendum ludowe</i></p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1944 r., 4–11 lutego 1945 r., czerwiec 1945 r., 30 czerwca 1946 r., 19 stycznia 1947 r.</p> <p>– omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>oblawa augustowska, WiN, Blok Demokratyczny, Testament Polski Walczącej, odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka, Władysława Gomułki, Antoniego Hedy, Stefana Bembińskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 27 lipca 1944 r., 16 sierpnia 1944 r., 1 grudnia 1944 r., 31 grudnia 1944 r., 19 stycznia 1945 r., 27 marca</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja partii opozycyjnych i powstanie PZPR 	<p>Bieruta, Danuty Siedzikówny ps. Inka, Witolda Pileckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje znaczenie referendum ludowego - omawia działalność żołnierzy niezłomnych, podaje przykłady postaci - opisuje metody walki komunistów z opozycją - przedstawia wybrane miejsca pamięci ofiar reżimu komunistycznego (Łączka). - wymienia przykłady wyborów sfałszowanych przez komunistów (referendum ludowe, wybory 1947 r.) 	<p>1945 r., 1 lipca 1945 r., 1946 r., 28 kwietnia 1947 r., 1958 r.</p>
2. Powojenna odbudowa	<ul style="list-style-type: none"> • Straty wojenne i bilans ofiar • Nowe granice Polski • Przesiedlenia ludności • Reforma rolna • Nacjonalizacja i kolektywizacja • Odbudowa przemysłu i infrastruktury w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>linia Curzona, Ziemie Odzyskane, nacjonalizacja przemysłu, kolektywizacja, gospodarka planowa, PGR, „wyścig pracy”, akcja „Wista”, pogrom kielecki</i> - omawia działalność postaci: Hilarego Minca, Bolesława Bieruta - wymienia wydarzenia związane z datami: 6 września 1944 r., 3 stycznia 1946 r., 1947-1949, 1950-1955 - przedstawia bilans polskich strat wojennych - wskazuje na mapie: granice Polski po II wojnie światowej, linię Curzona, Ziemie Odzyskane, Kresy Wschodnie - omawia powojenne przesiedlenia ludności na ziemiach polskich - omawia znaczenie dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu - charakteryzuje założenia planu trzyletniego i sześcioletniego - opisuje przyczyny i przebieg kolektywizacji rolnictwa w Polsce - wymienia przykłady gospodarczej zależności Polski od ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>bitwa o handel, PKPG, CUP, repatriacja dóbr kultury</i> - omawia działalność postaci: Wincentego Pstrowskiego, Karola Świerczewskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego i Piotra Zaremby - wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1945 r., 1949 r., 28 października 1950 r. - określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu - podaje konsekwencje wymiany pieniędzy w 1950 r. - ocenia okres odbudowy oraz charakteryzuje projekty reformy rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu i handlu

		– przedstawia przebieg i złożone okoliczności pogromu kieleckiego	
3. Polska w czasach stalinizmu	<ul style="list-style-type: none"> • Sowietyzacja Polski • Represje polityczne • Prześladowania Kościoła w stalinowskiej Polsce • Sowietyzacja młodego pokolenia • Stalinizm w kulturze i nauce 	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>PZPR, PRL, stalinizm, socrealizm, Pałac Kultury i Nauki, demokracja ludowa</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Bolesława Bieruta, Józefa Cyrankiewicza, Jakuba Bermana, Hilarego Minca, Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1948–1956, 15 grudnia 1948 r., 1952 r.</p> <p>– omawia zmiany ustrojowe wprowadzane na mocy Konstytucji PRL z 1952 r.</p> <p>– podaje przykłady socrealizmu w Polsce</p> <p>– opisuje formy i skutki prześladowania Kościoła katolickiego w okresie stalinizmu,</p> <p>– przedstawia przypadki mordów sądowych w okresie stalinizmu na przykładzie sprawy gen. Fieldorfa</p> <p>– opisuje metody sowietyzacji młodego pokolenia Polaków przedsiębrane przez władze komunistyczne</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>nomenklatura, ZMP, Służba Polsce, ZWM, ZSL, SD, ruch księży patriotów, Stowarzyszenie PAX</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Witolda Pileckiego, Czesława Kaczmarska, Zenona Kliszki, Michała Żymierskiego ps. Rola, Jana Padewskiego, Bolesława Piaseckiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: wrzesień 1947 r., czerwiec 1948 r., 22 lipca 1952 r.</p> <p>– przedstawia proces sowietyzacji kraju na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej</p> <p>– przedstawia nurt współpracy z komunistami części przedwojennych środowisk politycznych</p>
4. Odwilż polityczna 1956 roku	<ul style="list-style-type: none"> • Początek odwilży politycznej • Rywalizacja frakcji w PZPR • Poznański Czerwiec 1956 r. • Październik 1956 roku 	<p>– stosuje pojęcia: <i>odwilż, aparat bezpieczeństwa, poznański Czerwiec, polski Październik, destalinizacja, ZOMO</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego, Konstantego Rokossowskiego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny, przebieg i następstwa poznańskiego Czerwca</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>puławianie, natolińczycy, Klub Krzywego Koła, „Po Prostu”, Kluby Młodej Inteligencji</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Józefa Światły, Józefa Cyrankiewicza, Romana Strzałkowskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 28–30 czerwca 1956 r., 19–20 października 1956 r., 1957 r.</p> <p>– prezentuje poglądy natolińczyków oraz puławian</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Odwilż i jej zakończenie 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r. z uwzględnieniem złożonej sytuacji międzynarodowej; - wymienia wydarzenia związane z datami: 1953 r., czerwiec 1956 r., październik 1956 r. - podaje przykłady odwilży w Polsce po r. 1956 - prezentuje okoliczności powrotu Władysława Gomułki do władzy po śmierci Stalina - charakteryzuje zakończenie procesu odwilży w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie było znaczenie VIII Plenum KC PZPR - ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich na podstawie tekstów źródłowych - porównuje przebieg i skutki polskiego Czerwca i Października 1956 r. z powstaniem węgierskim z 1956 r.
5. Mała stabilizacja za Gomułki	<ul style="list-style-type: none"> • Rządy Gomułki • Polityka zagraniczna PRL • Konflikt władz z Kościołem • Kształtowanie się opozycji • Marzec '68 • Wydarzenia na Wybrzeżu - Grudzień '70 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>mała stabilizacja, opozycja wewnątrzpartyjna, paryska „Kultura”, obchody Millennium Chrztu Polski, antysemityzm, Grudzień '70, „czarny czwartek”</i> - omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, Willy'ego Brandta, Antoniego Słonimskiego, Jacka Kuronia, Adama Michnika, Edwarda Gierka - wymienia wydarzenia związane z datami: marzec 1968 r., 7 grudnia 1970 r., 15-17 grudnia 1970 r. - omawia sytuację gospodarczą z lat 1956-1970 - określa stosunek władz PRL do inteligencji i młodzieży studenckiej - przedstawia okoliczności i bezpośrednie przyczyny wydarzeń Marca '68 - przedstawia, jak przebiegały obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego i tysięcznej rocznicy chrztu Polski - ocenia rolę Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu wobec władz PRL - opisuje najważniejsze wydarzenia procesu normalizacji relacji Polska-RFN 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>plan Rapackiego, polska szkoła filmowa, dogmatycy, rewizjoniści, „Znak”, rewizjoniści i dogmatycy, „komandosi”, list biskupów polskich do niemieckich, List 34, Marzec '68, „bananowa młodzież”</i> - omawia działalność postaci: Jana Józefa Lipskiego, Karola Modzelewskiego, Jerzego Giedroycia, Zbigniewa Cybulskiego, Andrzeja Wajdy, Kazimierza Dejmka, kard. Stefana Wyszyńskiego, Adama Rapackiego, Piotra Jaroszewicza - wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1965 r., 1966 r., styczeń 1968 r., 7 grudnia 1970 r. - opisuje pierwsze reakcje i działania tworzącej się opozycji - charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim po umocnieniu się władzy Władysława Gomułki - ocenia zachowanie władz PRL i ZSRS w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.

		- wyjaśnia genezę Grudnia '70 oraz opisuje przebieg wydarzeń	
6. Polska czasów Gierka	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana na szczycie władzy • Rozwój gospodarczy pod rządami Gierka • Początki kryzysu gospodarczego • Strajki w czerwcu 1976 r. • Narodziny opozycji demokratycznej • Relacje z Kościołem katolickim • Pielgrzymka papieża do ojczyzny 	<p>- stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: „maluch”, propaganda sukcesu, „Pewex”, Czerwiec '76, KOR, ROPCiO, Wolne Związki Zawodowe, drugi obieg, konklawe, wiza</p> <p>- wymienia wydarzenia związane z datami: czerwiec 1976 r., 16 października 1978 r., czerwiec 1979 r.</p> <p>- omawia działalność postaci: Leonida Breżniewa, Edwarda Gierka, Jana Pawła II, Stanisława Pyjasa</p> <p>- prezentuje okoliczności objęcia i umocnienia władzy Edwarda Gierka</p> <p>- wyjaśnia genezę oraz skutki przemian gospodarczych w czasach rządów Edwarda Gierka</p> <p>- omawia cechy ustroju politycznego i ekonomicznego Polski w czasie rządów Edwarda Gierka</p> <p>- tłumaczy, jakie były przyczyny powstania masowej opozycji antykomunistycznej w latach 70. XX w.</p> <p>- opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r.</p> <p>- przedstawia prześladowania opozycji na przykładzie sprawy Stanisława Pyjasa</p> <p>- omawia rolę pierwszej pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów: Uniwersytet Latający, Kluby Inteligencji Katolickiej, KPN, RMP, Wolne Związki Zawodowe, Studencki Komitet „Solidarności”</p> <p>- wymienia wydarzenia związane z latami: 1975 r., 1977 r.</p> <p>- omawia działalność postaci: Jacka Kuronia, Kazimierza Świtonia, Leszka Moczulskiego, Andrzeja Gwiazdy, Piotra Jaroszewicza, Antoniego Macierewicza, Jana Józefa Lipskiego, Jana Lityńskiego, Zbigniewa Romaszewskiego, Edwarda Lipińskiego, Adama Michnika, Romualda Szeremietiewa, Anny Walentynowicz, Aleksandra Halla, Bogdana Borusewicza, Kazimierza Wyszковского, Leszka Moczulskiego, Wandy Rutkiewicz</p> <p>- omawia oraz wskazuje na mapie najważniejsze inwestycje gospodarcze z lat 1970–1980</p> <p>- przytacza przykłady działań opozycyjnych w latach 70. XX w.</p> <p>- porównuje podobieństwa i różnice polityki władz PRL w stosunku do Kościoła za rządów Gomułki i Gierka</p> <p>- wymienia osiągnięcia polskich sportowców w okresie rządów Gierka</p>

7. Narodziny „Solidarności”	<ul style="list-style-type: none"> • Wydarzenia sierpniowe • Porozumienia sierpniowe • „Karnawał »Solidarności«” • Polityka władz wobec „Solidarności” • Sytuacja międzynarodowa 	<p>– stosuje pojęcia: <i>porozumienia sierpniowe, 21 postulatów, strajk solidarnościowy, NSZZ „Solidarność”, „karnawał »Solidarności«”</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego, Michała Gorbaczowa, Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz, Jerzego Popiełuszki, Jana Pawła II, Czesława Miłozza</p> <p>– podaje daty podpisania porozumień w Szczecinie, Gdańsku i Jastrzębiu-Zdroju</p> <p>– tłumaczy genezę wydarzeń sierpniowych w 1980 r.,</p> <p>– przedstawia przebieg procesu powstawania NSZZ „Solidarność”</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał fenomen popularności „Solidarności”</p> <p>– przedstawia ewolucję postawy władz komunistycznych do opozycji solidarnościowej w latach 1980–1981</p>	<p>– omawia działalność postaci: Wojciecha Jagielskiego, Stanisława Kani, Czesława Kiszczaka, Ryszarda Kuklińskiego, Adama Michnika, Bronisława Geremka, Mieczysława Rakowskiego, Lecha Kaczyńskiego, Andrzeja Gwiazdy, Tadeusza Mazowieckiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 17 września 1980 r., wrzesień–październik 1981 r.</p> <p>– opisuje wpływ sytuacji międzynarodowej na działalność „Solidarności” w Polsce w latach 1980–1981</p> <p>– przedstawia rolę płk. Ryszarda Kuklińskiego w kształtowaniu polityki Zachodu wobec Polski w okresie 1980–1981</p>
8. Stan wojenny w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce • Podziemie polityczne w okresie stanu wojennego • Zakończenie stanu wojennego • Sytuacja opozycji w stanie wojennym • Sytuacja gospodarcza 	<p>– stosuje pojęcia: <i>stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, OPZZ, internowanie, pacyfikacja kopalni „Wujek”</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy, Jerzego Popiełuszki, Jana Pawła II, Tadeusza Mazowieckiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1980 r., 13 grudnia 1981 r., 1983 r. i 1987 r.</p> <p>– przedstawia okoliczności i przebieg wprowadzenia stanu wojennego</p> <p>– charakteryzuje społeczne i polityczne skutki wprowadzenia stanu wojennego</p> <p>– omawia znaczenie pielgrzymek Jana Pawła II do Polski</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>wydarzenia bydgoskie, spotkanie w Magdalence, Pomarańczowa Alternatywa, ustawa Wilczka</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Wojciecha Jagielskiego, Stanisława Kani, Czesława Kiszczaka, Ryszarda Kuklińskiego, Zbigniewa Messnera, Alfreda Miodowicza, Adama Michnika, Bronisława Geremka, Mieczysława Rakowskiego, Władysława Frasyniuka, Heleny Łuczywo, Waldemara Fydrycha, Przemysława Gintrowskiego, Jacka Kaczmarskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1983 r., 1983 r., 19 października 1984 r., 1988 r.</p> <p>– opisuje przebieg wydarzeń polityczno-społecznych w Polsce w latach 1981–1989 na tle sytuacji międzynarodowej</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Próby naprawy polskiej gospodarki • Początek dialogu władzy z opozycją 	<p>– przedstawia sytuację gospodarczą lat 80. w PRL, omawia plany reform gospodarczych podejmowanych przez władze komunistyczne</p>	<p>– omawia rosnące różnice w stanowiskach działaczy „Solidarności” wobec władz komunistycznych i planu porozumień politycznych w kraju w latach 1988–1989</p>
<p>Rozdział V Świat po upadku komunizmu</p>			
1. Kryzys bloku komunistycznego	<ul style="list-style-type: none"> • ZSRS w czasach Breżniewa • Sytuacja w europejskich krajach socjalistycznych • Ofensywa Reagana • Wojna w Afganistanie • Kryzys władzy w ZSRS 	<p>– stosuje pojęcia: <i>program „gwiazdnych wojen”, pierestrojka, głośność, katastrofa czarnobylska, rakiety batalistyczne</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Leonida Breżniewa</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1979 r., 1981–1989</p> <p>– przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80.</p> <p>– prezentuje program reform Michaiła Gorbaczowa</p> <p>– prezentuje polityczne następstwa katastrofy czarnobylskiej</p> <p>– opowiada o reformach wewnętrznych ZSRS wprowadzonych przez Gorbaczowa (głośność i pieriestrojka)</p> <p>– wyjaśnia rolę konfliktu afgańskiego w procesie słabnięcia ZSRS</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>mudżahedini, talibowie, układy Salt 1 i Salt 2</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Jimmiego Cartera, Jurija Andropowa, Konstantina Czernienki, Helmuta Kohla, Margaret Thatcher</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1985 r., 1986 r.</p> <p>– omawia międzynarodowe skutki kryzysu władzy w ZSRS</p> <p>– przedstawia rolę polityki zbrojeń USA i projektu „wojen gwiazdnych” dla załamania potencjału zbrojeniowego ZSRS</p>

<p>2. Jesień Narodów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki transformacji • Aksamitna rewolucja • Krwawy koniec reżimu Ceaușescu w Rumunii • Upadek muru berlińskiego • Zjednoczenie Niemiec 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Jesień Narodów, aksamitna rewolucja, „aksamitny rozwój”, masakra na placu Tiananmen, upadek muru berlińskiego</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Václava Havla, Helmuta Kohla, Nicolae Ceaușescu</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 25 grudnia 1989 r., 9 listopada 1989 r.–3 października 1990 r.</p> <p>– omawia przyczyny upadku komunizmu w Europie w latach 1989–1991</p> <p>– charakteryzuje najważniejsze wydarzenia procesu jednoczenia Niemiec</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Węgierskie Forum Demokratyczne, Trójkątny Stół</i></p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1 stycznia 1993 r., 22 maja 1988 r., 29 grudnia 1989 r., czerwiec 1990 r.</p> <p>– porównuje burzliwy przebieg upadku reżimu komunistycznego w Rumunii i Albanii z pokojowymi przemianami w Czechosłowacji i na Węgrzech</p> <p>– charakteryzuje zmiany społeczne i gospodarcze w Chinach po śmierci Mao Zedonga z uwzględnieniem masakry na placu Tiananmen</p> <p>– opisuje okoliczności i skutki rozpadu Czechosłowacji</p> <p>– ocenia wpływ przemian politycznych w Polsce na proces rozpadu komunizmu w Europie</p>
<p>3. Wojna i pokój na przełomie wieków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpad ZSRS • Republiki postsowieckie • Konflikty w dawnym ZSRS • Wojny czeczeńskie • Wojna w dawnej Jugosławii • Konflikt w Rwandzie 	<p>– stosuje pojęcia: <i>WNP, pomarańczowa rewolucja, Euromajdan, wojny czeczeńskie</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Borysa Jelcyna, Giennadija Janajewa, Dżohara Dudajewa, Alaksandra Łukaszenki</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 8 grudnia 1991 r., 26 grudnia 1991 r.</p> <p>– charakteryzuje proces rozpadu ZSRS i określa jego następstwa</p> <p>– opisuje konflikty na terenie byłej Jugosławii i podaje ich wyniki</p> <p>– przedstawia przebieg wojen czeczeńskich i ich rezultaty</p> <p>– omawia zmiany polityczne na terenie Ukrainy i kształtowanie się silnej, niezależnej od Rosji państwowości ukraińskiej</p> <p>– wskazuje na mapie: Jugosławię, Serbię, Czarnogórę, Słowenię, Chorwację, Bośnię i Hercegowinę, Macedonię, Kosowo, Czeczenię, Mołdawię</p>	<p>– omawia działalność postaci: Stanisława Szuszkiewicza, Leonida Kuczmy, Achmada i Ramzana Kadyrowów, Slobodana Miloševicia</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1988–1994, 1990, 1999, 2000, 2004, 11 marca 1990 r.,</p> <p>– prezentuje zróżnicowane losy państw postsowieckich i próby stworzenia rosyjskiej strefy wpływów</p> <p>– charakteryzuje postanowienia umowy z Dayton i układu paryskiego z 1995 r.</p> <p>– omawia genezę oraz przebieg konflikt pomiędzy Tutsi i Hutu</p> <p>– przedstawia przebieg konfliktu azersko-ormiańskiego o Górski Karabach</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki terroryzmu Czeczenów</p>

4. Integracja europejska	<ul style="list-style-type: none"> • Narodziny Unii Europejskiej • Instytucje Unii Europejskiej • Strefa Schengen • Wspólna waluta • Rozszerzenie UE o kraje Europy Środkowo-Wschodniej 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Komisja Europejska, Unia Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, grupa helsińska</i></p> <p>– wymienia wydarzenia związane z latami: 1993 r., 2004 r., 2020 r.</p> <p>– wskazuje na mapie państwa należące do różnych wspólnot europejskich</p> <p>– podaje przyczyny integracji europejskiej</p> <p>– przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej</p> <p>– omawia proces stopniowego rozszerzania UE</p> <p>– charakteryzuje znaczenie układu z Schengen</p> <p>– omawia symbole UE</p>	<p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 26 marca 1995 r., 16 grudnia 1991 r., 8 kwietnia 1994 r., 16 kwietnia 2003 r.</p> <p>– charakteryzuje różne koncepcje integracji Unii Europejskiej: „Europa ojczyzn” i federacja</p> <p>– ocenia przyczyny i znaczenie brexitu</p> <p>– wymienia podstawowe instytucje Unii Europejskiej</p>
5. Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfryzacja i globalizacja • Wzrost poziomu życia • Kultura globalna • Zagrożenia ekologiczne • Świat nierówności • Ruchy fundamentalistyczne i terroryzm 	<p>– stosuje pojęcia: <i>internet, telefonia komórkowa, komercjalizacja, popkultura, Al-Kaida, Państwo Islamskie (ISIS), amerykańizacja, „globalna wioska”, antyglobaliści, slumsy</i></p> <p>– omawia działalność postaci: George’a W. Busha, Osamy bin Ladena</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 11 września 2001 r., 11 marca 2004 r., 7 lipca 2005 r.</p> <p>– omawia zalety i wady nowych środków komunikacji</p> <p>– wskazuje cechy współczesnej kultury masowej</p> <p>– przedstawia główne społeczno-gospodarcze problemy współczesnego świata</p> <p>– prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata</p> <p>– charakteryzuje zagrożenia współczesnego terroryzmu,</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Anonymous, protokół z Kioto, slumsy, bogata Północ i biedne Południe, fundamentalizm</i></p> <p>– ocenia rozwój kultury masowej, prezentując jej wady i zalety</p> <p>– przedstawia postulaty antyglobalistów i je ocenia</p> <p>– omawia wpływ kapitału na politykę we współczesnym świecie</p> <p>– wymienia czynniki związane ze współczesną gospodarką światową, które negatywnie wpływają na stan środowiska naturalnego</p> <p>– omawia zagrożenia wynikające z działalności Państwa Islamskiego</p> <p>– omawia przebieg konfliktu na Bliskim Wschodzie po 2001 r.</p> <p>– przedstawia udział Polaków w wojnie w Iraku i w Afganistanie</p>

		- omawia ataki terrorystyczne na WTC, kolej w Madrycie i londyńskie metro	
Rozdział VI III Rzeczpospolita			
1. Okrągły Stół i wybory czerwcowe	<ul style="list-style-type: none"> • Obrady Okrągłego Stołu • Wybory czerwcowe 1989 r. • <i>Wasz prezydent, nasz premier</i> • Podział obozu solidarnościowego 	<p>- stosuje pojęcia: <i>Okrągły Stół, sejm kontraktowy, wybory czerwcowe</i></p> <p>- omawia działalność postaci: Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego</p> <p>- wymienia wydarzenia związane z datami: 5 kwietnia 1989 r., 4 czerwca 1989 r.</p> <p>- podaje główne założenia porozumień Okrągłego Stołu</p> <p>- prezentuje zasady i najważniejsze skutki wyborów z 4 czerwca 1989 r.</p>	<p>- omawia działalność postaci: Czesława Kiszczaka, Andrzeja Gwiazdy, Kornela Morawieckiego, Leszka Moczulskiego, Adama Michnika</p> <p>- przedstawia podział obozu solidarnościowego i różne oceny przemian z 1989 r.</p> <p>- dostrzega znaczenie powstania niezależnej prasy</p> <p>- zna okoliczności objęcia stanowiska prezydenta przez Wojciecha Jaruzelskiego</p>
2. Przemiany polityczne i ustrojowe	<ul style="list-style-type: none"> • Rząd Mazowieckiego i nowela grudniowa • Likwidacja MO i SB • Rozpad obozu solidarnościowego • Formacje postkomunistyczne • Wycofanie wojsk sowieckich z Polski • Konstytucja RP z 1997 r. 	<p>- stosuje pojęcia: „wojna na górze”, <i>lustracja, dekomunizacja</i></p> <p>- omawia działalność postaci: Tadeusza Mazowieckiego, Leszka Balcerowicza, Lecha Kaczyńskiego, Lecha Wałęsy, Aleksandra Kwaśniewskiego</p> <p>- wymienia wydarzenia związane z datami: 22 grudnia 1990 r., 1991 r., 1992 r., 2 kwietnia 1997 r.</p> <p>- charakteryzuje zmiany ustrojowe wprowadzone w grudniu 1989 r.</p> <p>- przedstawia scenę polityczną III RP</p> <p>- opisuje okoliczności wycofania wojsk sowieckich z Polski</p>	<p>- stosuje pojęcia i rozwija skróty: PC, BBWR, KPN, UOP, WSI, SDRP, SLD</p> <p>- omawia działalność postaci: Czesława Kiszczaka, Floriana Siwickiego, Zbigniewa Bujaka, Jarosława Kaczyńskiego, Leszka Millera, Waldemara Pawłaka, Ryszarda Kaczorowskiego</p> <p>- omawia i ocenia zmiany w strukturach resortów siłowych</p> <p>- opisuje proces transformacji polskiej lewicy i przyczyny jej zwycięstwa wyborczego w latach 90.</p> <p>- omawia przebieg i znaczenie reformy samorządowej</p> <p>- przedstawia reformę administracyjną kraju z 1999 r.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Reforma samorządowa i administracyjna 		
3. Transformacja gospodarcza i społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Polska na skraju katastrofy gospodarczej • Plan Balcerowicza • Prywatyzacja • Społeczne skutki transformacji gospodarczej • Perspektywy po transformacji 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>hiperinflacja, reformy Balcerowicza, gospodarka wolnorynkowa, popiwiek, bezrobocie strukturalne</i> – omawia działalność postaci: Leszka Balcerowicza – charakteryzuje zjawisko hiperinflacji i metody walki z nią – przedstawia założenia planu Balcerowicza – charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki transformacji społeczno-gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>gospodarka wielosektorowa, biedaszyby, denominacja</i> – umiejscawia w czasie: reformy Balcerowicza, wprowadzenie denominacji – omawia znaczenie prywatyzacji i skutki reform społeczno-gospodarczych – wyjaśnia związek reform gospodarczych z aferami gospodarczymi w latach 90. w Polsce
4. Polska w NATO i UE	<ul style="list-style-type: none"> • Starania Polski o przystąpienie do NATO • Polska wstępuje do NATO • Integracja z Unią Europejską • Skutki członkostwa Polski w Unii Europejskiej • Polska w strefie Schengen 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski, strefa Schengen, traktat akcesyjny, program dopłat bezpośrednich</i> – omawia działalność postaci: Jerzego Buzka, Leszka Millera, Aleksandra Kwaśniewskiego – wyjaśnia wydarzenia związane z datami: 12 marca 1999 r., 1 maja 2004 r., 2007 r. – przedstawia proces rozpadu instytucji dawnego bloku wschodniego w Europie Środkowo-Wschodniej – omawia proces przyjmowania Polski do struktur NATO oraz rolę w strukturach tej organizacji – wymienia kraje wchodzące w skład Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> – umieszcza w czasie proces integracji Polski z UE – charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki integracji Polski z UE – omawia znaczenie funkcjonowania Polski w ramach strefy Schengen